

OPONENTSKÝ POSUDOK NA HABILITAČNÚ PRÁCU

- Názov:** Teoreticko-metodologické východiská skúmania bezpečnosti v 21. storočí
- Autor:** Ing. Radoslav Ivančík, PhD. et PhD., MBA, MSc.
- Oponent:** doc. PhDr. Rastislav Kazanský, PhD., EMBA
- Pracovisko:** Katedra bezpečnostných štúdií, Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
- Študijný odbor:** 9205 Bezpečnostné vedy

Predmetom predkladaného oponentského posudku je habilitačná práca Ing. Radoslava Ivančíka, PhD. et PhD., MBA, MSc. na tému „Teoreticko-metodologické východiská skúmania bezpečnosti v 21. storočí“ v rozsahu 222 strán textu. Téma habilitačnej práce je vysoko aktuálna a tento fakt zohral úlohu aj pri výbere nielen hlavného cieľa práce, ale aj cieľov čiastkových. Odbornosť, bohaté praktické skúsenosti, spolu s dlhodobým vedeckovýskumným zameraním autora práce vytvorili predpoklady pre úspešné naplnenie stanovených výskumných otázok.

Pri koncipovaní svojej habilitačnej práce autor pracoval s početnými výskumnými prameňmi jednak zo slovenského prostredia, ale z aj medzinárodného prostredia. Aktuálnosť témy, ako aj obsahová a nadčasová relevancia zdrojov využitá autorom predstavuje v prezentovanej a využitej podobe kvalitne zdrojovo verifikované dielo. Z pohľadu správnosti a relevantnosti využitia zdrojov je habilitačná práca zrkadlom orientácie autora v aktuálnej poznatkovej báze skúmanej problematiky.

Pri posúdení metodologického hľadiska je možné konštatovať, že habilitant dokázal v práci vecne, odborne a kvalifikovane využiť kombináciu viacerých vhodných metodologických prístupov. Osobitne možno vyzdvihnúť schopnosť autora syntetizovať vedecké poznatky do predloženej podoby, čo predstavuje nový a inovatívny fundament pre rozvoj teoretických poznatkov v danej oblasti.

V úvodnej kapitole sa autor habilitačnej práce v rámci historického exkurzu zaoberá význačnými udalosťami a dokumentmi, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili formovanie agendy bezpečnosti v minulosti až do súčasnosti. Ide najmä o problematiku bezpečnosti úzko súvisiacu s Vestfálskym mierom, Viedenským kongresom, Európskym koncertom, Versailleským mierovým systémom a Postupimskou konferenciou. Bokom nenecháva ani otázky 1. a 2. svetovej vojny a na to nadväzuje analýzou bipolárneho a postbipolárneho obdobia. Prvú kapitolu uzatvára hodnotením aktuálneho vývoja v oblasti bezpečnosti v prvých dvoch desaťročiach 21. storočia.

V druhej kapitole naplňa autor vedecký cieľ práce prostredníctvom analýzy prístupov vybraných teoretických škôl (smerov) ku skúmaniu bezpečnosti, nakoľko v priebehu historického vývoja ľudskej civilizácie sa objavilo viacero teórií, ktoré sa zaoberajú otázkami moci, vzťahov medzi štátmi alebo v rámci štátov, a snažia sa riešiť problémy bezpečnosti, identifikácie a eliminácie bezpečnostných rizík a hrozieb, analyzovať príčiny vývoja a zmien v bezpečnostnom prostredí, a v neposlednom rade poskytovať ich pohľad na problémy spojené so zaisťovaním bezpečnosti na národnej i medzinárodnej úrovni.

Tretia kapitola je venovaná analýze súčasných teórií a prístupov k bezpečnosti, t. j. teóriám a prístupom, ktoré sa uplatňujú v bezpečnostnom výskume v 21. storočí. Ide o teórie a prístupy, ktorých vznik je bezprostredne spojený s aktuálnym dynamickým vývojom ľudskej civilizácie v treťom tisícročí, pričom nadväzuje na vývoj bezpečnostnej agendy v minulom storočí. Bezprostredne súvisí s fundamentálnymi zmenami v globálnom i regionálnom bezpečnostnom prostredí, ktoré nastali po skončení studenej vojny a rozpade bipolárneho usporiadania sveta v deväťdesiatych rokoch minulého storočia, a so zásadnými zmenami, ktoré výrazným spôsobom ovplyvnili vývoj vo sfére bezpečnosti v prvých dvoch desaťročiach nového milénia.

Vo štvrtej kapitole práce sa autor zaoberá teoreticko-metodologickými a terminologickými východiskami skúmania bezpečnosti. V rámci komplexného a systémového prístupu definuje základné pojmy z oblasti bezpečnosti, primárne bezpečnosť, bezpečnostné prostredie, bezpečnostných aktérov, bezpečnostné hrozby, bezpečnostné riziká, bezpečnostnú situáciu a bezpečnostné výzvy. Zároveň vymedzuje jednotlivé úrovne, na ktorých pôsobia bezpečnostní aktéri.

Posledná, piata kapitola završuje úsilie habilitanta o naplnenie stanovených cieľov habilitačnej práce. Vzhľadom na skutočnosť, že bezpečnosť predstavuje jednu z najvyšších hodnôt, ktorá je predpokladom rozvoja ľudstva, zárukou slobody ľudskej spoločnosti a zároveň predstavuje jednu zo základných ľudských potrieb, ktorú treba neustále rozvíjať, chrániť a uspokojovať, posledná kapitola je zameraná na spracovanie teoretických východísk potrebných k prehĺbeniu formujúcej sa komplexnej teórie bezpečnosti.

Konštatujem, že z obsahového hľadiska je práca napísaná pútavým a zároveň vysoko odborným jazykom. Zručnosť a vedecká úroveň interpretácie faktov svedčí o znalostnej zrelosti autora. Vyzdvihujem, že autor neskĺzol ku sumarizačnej podobe či deskripcii, ale práve naopak, už len členenie samotných podkapitol a ich previazanosť svedčí o holistickom poňatí výskumu. Práca prináša nové fakty, závery, ale a aj nové výskumné otázky. Predložený text je logickým vyústením dlhodobého výskumu, ktorý autor už dokázal v minulosti úspešne prezentovať odbornej verejnosti, a práve táto habilitačná práca je jeho výsledkom. Tvorí kompaktný celok znamenajúci významný prínos pre rozvoj výskumu bezpečnosti v slovenskom akademickom a vedeckom prostredí.

Z formálneho hľadiska hodnotím, že oponovaná habilitačná práca spĺňa a rešpektuje všetky štandardy a požiadavky kladené na tento druh kvalifikačných prác. Habilitačná práca predstavuje z hľadiska originality unikátne dielo autora a prináša nové poznatky dosiahnuté dlhoročnou systematickou vedeckovýskumnou činnosťou habilitanta, ktorá spolu s jeho pedagogickými schopnosťami predstavuje významný prínos pre rozvoju stavu a úrovne vedeckého bádania na Slovensku.

Na základe vyššie uvedeného **odporúčam oponovanú habilitačnú prácu k obhajobe a po úspešnom habilitačnom konaní odporúčam menovanému udeliť vedecko-pedagogický titul docent v odbore 9205V00 Bezpečnostné vedy.**

Otázky pre habilitanta do vedeckej rozpravy:

- 1) Vysvetlite základné zásady štrukturálnej teórie príčin konfliktov.
- 2) Vysvetlite podstatu bezpečnostnej dilemy ako jedného zo základných postulátov teórie realizmu v oblasti bezpečnosti.
- 3) Vysvetlite základný rozdiel medzi prístupom k bezpečnosti z pohľadu ofenzívneho a defenzívneho realizmu.

V Banskej Bystrici ¹⁰ . decembra 2021

.....
doc. PhDr. Rastislav Kazanský, PhD., EMBA
Katedra bezpečnostných štúdií
Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici